

Arkivformidlingens rolle i det 21. århundrede

Bente Jensen, Aalborg Stadsarkiv

webinar om Arkiv i dag - relevans, deltagelse og dialog
Visioner om nordisk arkivformidling i det 21. århundrede

15. Juni 2022

Udgangspunkt:

Digitaliseringen har en stærk effekt, som rækker langt ud over teknologien og det rejser spørgsmålet:

Hvad betyder digitaliseringen for **formidlingen** af såvel traditionelle papir-arkiver, retro-digitaliserede som fødte digitale arkiver?

-
- Har fremtidens arkivbrugere stadig brug for, at arkiverne formidler til og sammen med dem?
 - på trods af fordelene af digitaliseringen.

Der er ikke et enkelt svar på spørgsmålene. De enkelte arkivers formidlings- og kommunikationspraksis er afhængig af arkivets mission og værdier.

Rammen sættes bl.a. i lovgivningen, hos de offentlige arkiver gennem arkivloven. Kommunale arkiver og lokale arkiver har i flere tilfælde vedtægter, der åbner for andre prioriteringer, når det gælder relationen til brugerne.

De er ofte samtidig også tættere på deres brugere på grund af deres placering på lokaliteten, derfor er kommunikationen med brugerne og synlighed over for lokale beslutningstagere ekstra vigtig.

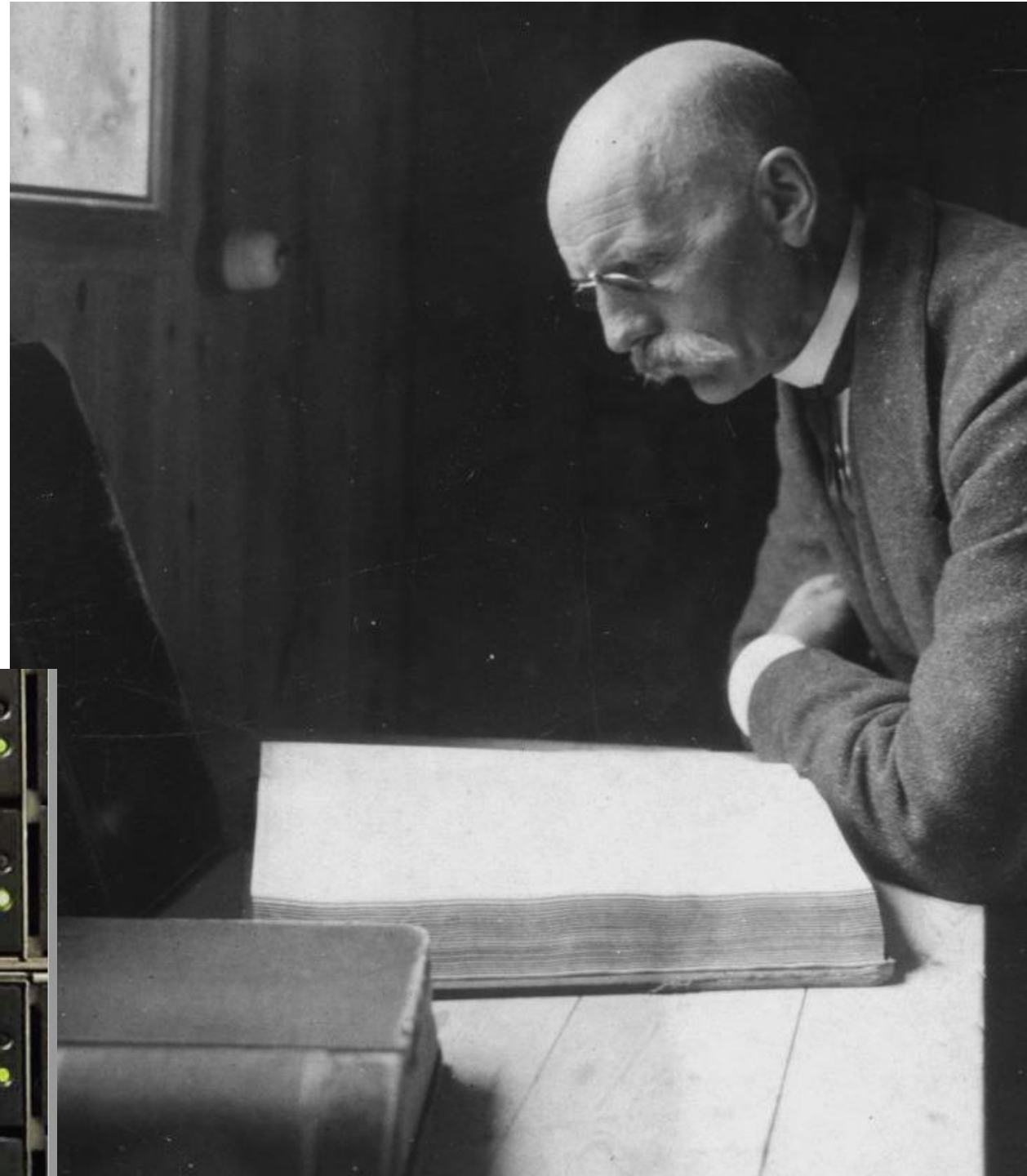
I de nordiske arkivlovgivning i 2022 er der ikke krav om aktiv formidling og dialog med brugerne.

I den danske arkivlov er passus stadig:

- at stille arkivalier til rådighed for borgere og myndigheder, herunder til forskningsformål
- at vejlede borgere og myndigheder i benyttelse af arkivalier

Tragtmodeller er stadig vogue dvs.

formidling af arkiv (data) eller data via andre aktører end arkivet selv – at stille materialet til rådighed for evt. brugere

Relation mellem bruger og arkiv sat på skema i 2003

Begrep	Brugerens forudsætninger	Type	Udtryk	Konkret mål
Stille til rådighed	Besidder udtalt grad af viden og indsigt i arkivdannelse og den problematik, der skal undersøges	Selve "råmaterialet"	Arkivet i sig selv	Brug af arkivalier
Tilgængeliggørelse	Besidder høj grad af viden og indsigt i arkiver, arkivdannelsen og i den problematik, der skal undersøges	"Råmateriale" der er en forudsætning for at brugere kan bestille arkivmaterialer	Registraturer (trykt/elektronisk) Afleveringsfortegnelser	Brug af arkivalier
Vejledning	Er i stand til at formulere sin problemstilling med relation til arkivets samlinger og registreringsprincipper	Informationer, der sætter brugeren i stand til at anvende det materiale, der er en forudsætning for at bestille arkivalier	Hæfter Informationsark e-foldere ,web o.lign Personlig vejledning Undervisning	Brug af arkivalier
Case-baseret vejledning	Skal kunne lade sig inspirere og slutte fra casen til sit eget materiale	Informationer, der inspirerer brugeren til at anvende arkivalier og sætter vedkommende i stand til at anvende materiale	Hæfter Informationsark e-foldere, web o.lign. Undervisning Foredrag	Brug af arkivalier. Historisk forståelse og bevidsthed
Formidling	Kræver ikke særlige forudsætninger, da der ikke er tale om fremstillinger der nødvendigvis er rettet mod brug af arkivalier	Tilrettelagt og bearbejdet fremstilling af indhold i arkivalier	Foredrag. udstillinger Skriftlige fremstillinger (Dynamiske) e-produkter Film, lyd etc. Oplevelses- og oplysningsorienterede aktiviteter	Historisk forståelse og bevidsthed Positiv bevidsthed om arkiver Samarbejde med andre kulturinstitutioner

#arkividag
relevans
medvirkning
dialog

Nordisk temperatur på arkivformidling i 2016:

Antologien #arkividag handler om formidling av arkiv, et av de nyeste arbeidsområder for arkivet, et livlig felt i stadig forandring og gjenstand for diskusjon.

Arkivenes rolle i samfunnet er i stadig endring og med det stigende forventninger til arkivene – om relevans og til deres innsats i forhold til demokrati, læring, inkludering og brukermedvirkning. Fokus beveger seg generelt fra samlingene til brukerne ...

Fra å være passiv tilbyder av tjenester, forventes arkivene i stigende grad å innta en aktiv, utadrettet rolle i alle deler av arkivalienes livssyklus.

Antologien kan downloades her:

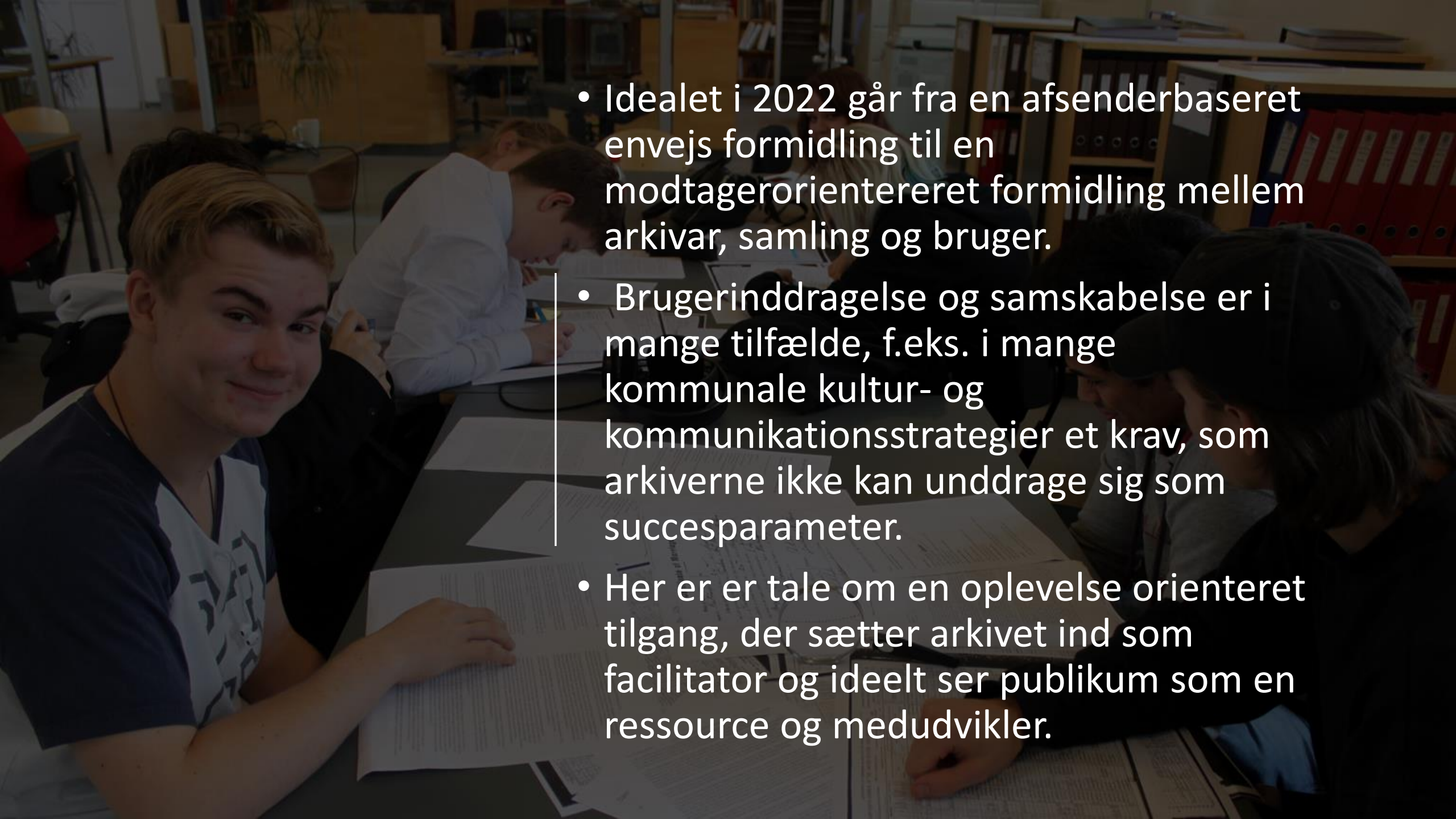
<https://skriftserien.oslomet.no/index.php/skriftserien/article/view/730>

Web 2.0.'s konsekvens for relation mellem arkiv, samling og bruger

“These changes imply a fundamentally different type of relationship with our users.

The new relationship sees them less as patrons or clients and more as community members, of which we as holders of the records or providers of the service, are now also, even nominally members”

Elizabeth Yakel (amerikansk forsker i 2011)

-
- Idealet i 2022 går fra en afsenderbaseret envejs formidling til en modtagerorienteret formidling mellem arkivar, samling og bruger.
 - Brugerinddragelse og samskabelse er i mange tilfælde, f.eks. i mange kommunale kultur- og kommunikationsstrategier et krav, som arkiverne ikke kan unddrage sig som succesparameter.
 - Her er tale om en oplevelse orienteret tilgang, der sætter arkivet ind som facilitator og ideelt ser publikum som en ressource og medudvikler.

Eksempler på teorier om det "deltagende arkiv"

Participatory Archives

Theory and practice

Edited by
Edward Benoit, III and Alexandra Eveleigh

Eksempler på litteratur om det
"deltagende arkiv"

Communities, archives and new collaborative practices

CONNECTED COMMUNITIES
Creating a new knowledge landscape

edited by
**Simon Popple, Andrew Prescott
and Daniel H. Mutibwa**

P

Rapport

Af arbejdsgruppe nedsat af
Privatarkivudvalget 2021

En undersøgelse af danske
kulturarvsinstitutioners
dokumentation af
coronakrisen

Undersøgelsen af indsamling af corona dokumentation i Danmark af arkiver og museer konkluderer, at et **succeskriterium er at have en tæt relation til og kommunikation med brugerne.**

Rapporten (20 s.) har basis er et spørgeskema, som blev udsendt til ca. 770 arkiver og museer på national, regionalt og lokalt niveau, hvor 306 besvarelser dvs. 43 % (131) havde indsamlet materiale.

- Rapporten findes her:
<https://www.sa.dk/da/om-rigsarkivet/samarbejder/privat-arkivudvalget-samarbejde-mellem-danske-arkiver/>

#samfundssind

Et andet konkret eksempel på nødvendigheden af en samskabende relation mellem bruger og arkiv/museum i indsamling og kommunikation

Connect to Collect - Anthologi med analyse af cases og "guiding principles" (2020)

Collecting Social Photo projektantologi

Fuldtekst download

<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1429411&dswid=-4988>

Konklusion

Et hurtigt tidsbillede er, at formidlingsbegrebet i 2022 har fokus på **dialog og kommunikation**.

Digitalisering og datadeling kan forenes og kan endda styrkes med brug af **arkivformidling**, det ene udelukker ikke det andet pr. automatik.

Begrebet, **det deltagende arkiv**, (participatory archives), sætter fokus på **dialog og samskabelse** i hele arkivets fødekæde og åbner for nye muligheder, som er værd at udforske.

Litteratur om arkivformidling og - kommunikation:

- Benoit, E. & Eveleigh, A. ed. (2019). Participatory Archives. Theory and Practice, Facet, London.
- Bjelland, L (2021) «AKTIV FORMIDLING» OG «PASSIV TILGJENGELIGGJØRING» 20 ÅR ETTER s. i: Formidling og forskning i arkivsektoren Norsk Arkivforum 28, Arkivforeningen.
- Gabrielsen, K. red (2004). Rapport fra et nordisk seminar om arkivformidling afholdt 14. marts 2003 i Eigtveds Pakhus, København, Arkivforeningen
- Hosar, M., Røsjø, E., Jensen, B., Jensen, C., Ketola, A., & Östergren, M. L. (red.). (2016). #arkividag – relevans, medvirkning, dialog. Oslo: ABM-media. Kan tilgås digitalt
- Jensen, B. & Jensen, C.S.H. (2006). Arkivformidling – mål, begreber og metode. I Arkiv, Samhälle, Forskning, nr. 2,

- Jensen, B. & Jensen, C.S.H. (2005). The Archives' Perception of the Users - the Users' Perception of the Archives. *Comma*, 2005(3), 1-8.
- Jensen, B. & Jensen, C.S.H. (2004) Arkiver for alle? om arkivernes udadvendte virksomhed og behovet for at præcisere begreberne http://charlotteshj.files.wordpress.com/2007/09/arkivformidling_na.pdf. (konsulteret 2022-0611, først publiceret i *Nordisk Arkivnyt*, nr. 3, 2004)
- Jensen, B. (2011). Kommunikation, kreativitet og kulturudveksling. «Arkiver for alle» på vej ind i et nyt decennium. I Grut, S. & Kling, S. (red.), *Kreativitet och mångfald. Kulturarvspedagogik för ett nytt decennium. Rapport från NCK:s vårkonferens 2011* (s. 41-54). Östersund: NCK.
- Jensen, B., & Røsjø, E. (2016). Introduction: Archives and Outreach in the Nordic Countries. History, Status and the Road Ahead. I Hosar, M. et al. (red) *#arkivdag – relevans, medvirkning, dialog* (s.9-21). Oslo: ABM-media.
- Lande, Guri (2022). FRA HISTORIEFORTELLING TIL DELING AV DATA s. 75 f i *Formidling og forskning i arkivsektoren Norsk Arkivforum 28*, Arkivforeningen.
- Popple, S. et al (2020). *Communities, archives and new Collaborative practices*, Policy, Bristol.

TAK